

Sjetimo se još jedne činjenice. Kada je Švicarska, taj uzor demokratske uredbe, postala federalnom državom, bila je poljodjelska zemlja, bez željeznica i većina je njezinih ljudi obitavala u vlastitim općinama. Danas? Sve je drukčije. Federalna je konstitucija u Švicarskoj revidirana više od 30 puta i to u samih zadnjih 66 godina.

Konstitucija je za ljude, ne ovi za nju.

Što je stalno u demokraciji? Narod svojom voljom vlada i on je sam jamstvo za javni mir. Francuska je revolucija porušila organiziranu kolektivnu volju naroda i mjesto nie je uvela individualizam u glasanju ili izboru. Time je ta revolucija unijela borbu ideja i sudar interesâ. Tko će to popraviti? Prava demokracija, dobro shvaćena, na kršćanskim temeljima.

V. M.

Katolička akcija u Španjolskoj.

Madrid, početkom siječnja 1927.

Nedavno su donijele novine, da je primas i kardinal Reig y Casanova iz Toleda objelodanio posebno pismo, kojim on reorganizira Katoličku akciju u Španjolskoj. Stvar je vrlo važna, pa će i nama Hrvatima dobro doći, ako o tome izvijestim u ovom časopisu.

Katolička akcija postoji u Španjolskoj već od g. 1888., kada su ovdje katolici osnovali Središnji odbor za saziv katoličkih sastanaka (prema talijanskom sastanku) u Tarragoni g. 1894., pa otada postoje diocesanski odbori i pododbori (Cfr. Cronica del cuarto Congreso católico espanol, str. 688—691). Kardinal Angvirre izdao je naredbu, da njome bolje koordinira katolički rad; slično je ponovno nastupio g. 1912., kada je podao pravila Federaciji socijalnog djela. Naravno nove prilike traže i nove ustanove i preinake starih. Stoga je i sada Toledski kardinal evo posegnuo u Katoličku akciju, da tako ona mogne što bolje odgovoriti novim potrebama i u isto doba — da katolici ne gube utaman svoje energije i rad. Pri tome je imao pred očima i slične ustanove raznih katoličkih naroda, posebno je španjolskim prilikama primijenio krasno organiziranu Katoličku akciju u Italiji. U Njemačkoj »Volksverein« odgovara približno Katoličkoj akciji drugih naroda. Tako i »Nacionalna konferencija katoličkih interesa u Sjedinjenim državama« (Amerika). Prava je Katolička akcija organizirana najbolje u Holandiji, Belgiji i Italiji. Za ovim se sada evo pavela i Španjolska. Dobro je organizirana Katolička akcija i u Švicarskoj (Pučka katolička švicarska Sveza iz g. 1904.), i u Austriji Pučka liga katoličke

Austrije. Ona se rodila g. 1919. iz Piusvereina (djela za kat. štampu). No u Italiji je najbolje uređena kat. akcija. Ondje su do g. 1905. postojale Unione elettorale (za općinske izbore), Unione economico sociale (za ekon. socijalnu akciju), Società della gioventù cattolica (organizacija katoličke mladeži), Unione delle donne cattoliche (organizacija kat. žena). No s papinom enciklikom »Il fermo proposito« Pija X. g. 1905. osnovan je »Unione popolare« (pučki savez). Ova je ustanova paralelno išla, niti je tko njezin rad apsorbirao niti ona tudi. Drugi je statut u svibnju g. 1911. uveo diocezanske komisije treći je statut u decembru 1912. donio četiri organa: župne skupine, diocezanske sekcije, direktivni odbor (consiglio direttivo) i opće tajništvo (secretariato generale). U prosincu je 1915. izišao četvrti statut, koji je unio jedinstvo u upravi i koordinaciju sila. Pijo XI, odmah na početku svog pontifikata, u novembru 1922. ustanovio je Središnji odbor Katoličke akcije (Giunta centrale della Azione cattolica). Taj je odbor organ uprave, koordinacije, nadzora i poticaja. Pod ovim su Odborom Diocezanski odbori, te Župni pododbori. Od velike je pomoći ovom Središnjem odboru »Consulta« (Savjet). Taj odbor ima da načelno svjetuje u svim važnijim stvarima. Članovi su tog odbora ugledna i učena lica. Katolička akcija u Italiji ima sada 6 velikih nacionalnih organizacija: 1. Talijanska federacija katoličkih ljudi, 2. Savez katoličke talijanske omladine, 3. kat. talijanska sveučilišna federacija, 4. kat. talijanska ženska sveza. Ova se zadnja dijeli u tri sekcije: 1. Sveza katoličkih žena Italije, 2. Ženska kat. talijanska omladina, 3. Katoličke talijanske sveučilištarke.

Ovako je uređena Katolička akcija i u Španjolskoj; samo je još nad Središnjim odborima Nacionalni odbor. Prema tome je sada u Španjolskoj ovako organizirana Katolička akcija:

1. Nacionalni odbor (Junta Nacional), u kome su predstavnici dvaju Središnjih odbora.
2. Središnji odbori (Juntas centrales): a). muškaraca, b). žena.
3. Središnje tajništvo (Secretariado central).
4. Diocezanski odbori, u kome su predstavnici muških i ženskih diocezanskih organizacija.
5. Župni odbori, u kome su predstavnici svih muških i ženskih organizacija dotične župe.

10. decembra 1926. izdao je kardinal Reig y Casanova konačnu preinaku »Bases para la organización de la Acción católica española«. U posebnom prilogu tumači načela i temelje Kat. akcije. Tu se veli: »Kat. je akcija katolika, u koliko djeluju kao takovi u svim sferama ljudskog života prema nauci, naredbama i primjerima Isusa Krista«. Pogledom na prilike odmah nadodaje: »Katolička je akcija organizirana akcija katolikâ, poglavito svjetovnjaka, prilagođena našim vremenima, oviseći o Crkvi hoće da obnovi socijalno kraljevstvo Isusa

Krista (una acción organizada de los católicos, principalmente seglares, acomodada a estos tiempos, bajo la dependencia de la Iglesia, para la restauración del reinado de Jesucristo); drugim riječima, to je apostolat svjetovnjaka, organiziran kod jednog naroda, pod upravom crkvene hijerarhije, te hoće da uvede kršćanski socijalni poredak prema katoličkim načelima«. Sasma ispravno. Iz ovoga slijedi i jedna vrlo važna posljedica, a ta je: U jednom narodu može biti samo jedna Kat. akcija. To se ističe i u spomenutom prilogu: »Katolička akcija valja da bude jedan jedini nacionalni organizam, pa će se u njemu sastati i iz njega se raširiti u savršenom jedinstvu i suglasju razne katoličke organizacije jednog naroda, a da nijedna organizacija ili federacija ne izgubi svoju autonomiju ili vlastitu djelatnost«.

U kojoj je ovisnosti Kat. akcija od crkvene vlasti? Vrhovna vlast Kat. akcije može da bude samo kod crkvene hijerarhije, a to su papa i biskupi. Ovima je Bog povjerio svoju Crkvu, da ljude spasi, očuva od bezvjerstva i grijeha. No »vjernici« ne smiju u Crkvi biti samo pasivni, nego treba da su aktivni, ali pod vodstvom pape, biskupa, župnika (El pueblo fiel, los seglares, non son miembros meramente pasivos, sino también activos, pero sin la autoridad, que sólo compete a la jerarquía eclesiástica: Papa, Obispos, párrocos). Na svjetovnjake spada u prvom redu kat. akcija; svjetovnjaci su ruka, svjetovna vojska Crkve. No svjetovnjacima ne pripada kormilo, jer nije njima obećao Krist svoju asistenciju, nego Petru i njegovim nasljednicima; i to do svršetka svijeta. Svjetovnjaci mogu da u Crkvi snažno veslaju i pomažu, kada plovi lađa Crkve Kristove.

Nadalje Kat. akcija nije jedino i jednostavno religiozna, nego obuhvaća socijalne i profesionalne ustanove. Ovaj apostolat religiozno-socijalni i nacionalni isključuje udruženja čisto vjerska (excluye las asociaciones puramente religiosas). Kat. akcija je »organizirani apostolat«; nije dakle individualni. Ona nije organizirani apostolat svećenikâ, nego svjetovnjakâ. Kat. akcija hoće da »obnovi svijet u Kristu«, a to pretpostavlja riješenje pitanja, koja interesiraju sav narod, ali na temelju kršćanskih socijalnih načela; pretpostavlja također određena socijalna sredstva, a ne samo karitativne ili religiozne običaje kakove nalazimo u nabožnim udruženjima. Naravno ovo ne priječi da se nabožna udruženja i Katolička akcija međusobno pomažu.

U kakvom je odnosu Katolička akcija i politika? Ako Kat. akcija hoće da obnovi ljudsko društvo u Kristu, može li nehajati za politiku? Ne će li Kat. akcija stvoriti svoju političku stranku? Na to odgovara spomenuti prilog: Katolička akcija mora daleko stajati od borbe političkih stranaka. Ona ne smije biti u zakupu nijedne stranke. (No debe estar infeudada a un partido político determinado). No biti izvan političke stranke ne znači izgubiti s vida svaku politiku. Ta svaki čovjek mora da djeluje u svemu prema vječnim načelima Božjim. Ako država nešto odredi, što se kosi s Božjim zapovijedima, ili riješava

pitanja protiv vjere ili Crkve (osobito u pitanjima mješovite naravi); tu ima riječ i te kako Katolička akcija. Tu kardinal Ried y Casanova prihvaća riječi talijanskog pisca L. Civardia i to ova četiri načela: 1. Politika i ekonomija se bitno razlikuju od vjere. 2. Politiku i ekonomiju možemo smatrati neovisnim od vjere, kada one raspravljaju o pitanjima naravi čisto tehničke; no kada govore o pitanjima ekonomsko-moralnim ili političko-moralnim, moraju se nadahnuti načelima etičko-kršćanskim, pa dosljedno te znanosti onda nijesu neovisne od vjere. 3. Politika i ekonomija u tačkama dodirnim s vjerom i kršćanskim moralom spadaju pod zakonitu kompetenciju crkvene vlasti, koja je čuvarica i učiteljica vjere i morala. 4. Ta kompetencija crkvene vlasti nije direktna (jer je crkvena vlast ne vrši nad politikom i ekonomijom kao takovom), nego je indirektna, u koliko vrši tu vlast u stvarima vjerskim i moralnim, što su usko povezane s njome«. Onda kardinal nadodaje: 1. Kat. akcija pogledom na politiku ima da pripravi pojedine ljude na politički život pomoću skroz kršćanske formacije o pravima i javnim dužnostima; 2. ima da pospješi ujedinjenje svih katolika, ma kojeg političkog smjera, i to na vjerskom i moralnom polju; 3. ima da ustanovi temeljni program u političkim pitanjima, koja se tiču vjere i morala, braneći i držeći se direktive sv. Stolice; 4. ima da dozove u pamet katolicima visoka kršćanska načela, kada se udruženja ili smjerovi od njih odaleče; 5. ima da pripravi katoličko rješenje u brojnim stvarima, u kojim država hoće da dira u zakone savjesti, pa i indirekte, te da tako pripravi sretno rješenje.

Kardinal na koncu govori o odnosu Katoličke akcije prema ekonomsko-socijalnim ustanovama i profesionalnim sindikatima. I ovi treba da su pod crkvenom vlašću, u koliko su u odnošaju s vjerom i moralom.

N.

LIJEPA KNJIGA.

Tko ne poznaje Josipa Spillmanna D. I! Nema katoličkog dječaka, koji ne bi pročitao barem koju njegovu pripovijest. Koliko su izdanja doživjele te njegove pripovijetke! Prevedene su na sve glavnije jezike. Herder je sada nekoje ponovno izdao. Tako je evo izdao 21. izdanje pripovijetke »Liebet e u e r e F e i n d e!«. U njoj se crta događaj iz Nove Zelandije, kako su urođenici navalili na Irca O' Niela i tako ga rastavili od djece. Na koncu pobjeđuje pravednost. — Jednako je lijepa pripovijest iz misija u Japanu u 16. vijeku »Der Neffe der Königin«. Ova je pripovijest doživjela 18. izdanje. —